

АКТУАЛЬНАСЦЬ СТВАРЭННЯ КОРПУСА БЕЛАРУСКІХ ЭКАНАМІЧНЫХ ТЭРМІНАЎ

Пытанне аб вывучэнні беларускай эканамічнай тэрміналогіі закранаецца ў асобных манаграфіях, артыкулах даследчыкаў. Беларускія эканамічныя тэрміны адлюстраваны ў сферы функцыянавання – вучэбных дапаможніках і падручніках, а таксама ў сферы фіксацыі – слоўніках. Аднак беларуская эканамічная тэрмінасістэма на сённяшні дзень патрабуе апісання, як ў лексіка-семантычным, так і ў структурна-сістэмным аспектах, што абумоўлена невысокай ступенню яе прыкладной распрацаванасці.

Актуальнасць корпуса беларускіх эканамічных тэрмінаў вызначаецца: 1) недастатковым узроўнем распрацаванасці беларускай эканамічнай тэрміналогіі; 2) неабходнасцю ўніфікацыі і стандартызацыі беларускай эканамічнай тэрміналогіі; 3) двухмоўнай сітуацыяй у Рэспубліцы Беларусь, згодна з якой для рэалізацыі паўнаўартасных моўных адносін неабходна дасканала валодаць нацыянальнай тэрміналогіяй.

Матэрыялам даследавання паслужылі эканамічныя тэрміны (4217 адзінак), адабраныя метадам суцэльнай выбаркі як са сферы функцыянавання, так і са сферы фіксацыі, якія склалі корпус. У выніку праведзенай пошукава-бібліяграфічнай работы (вывучэння такіх крыніц, як “Летапіс друку Беларускай ССР” (1932 – 1991), “Летапіс друку Беларусі. Кніжны летапіс” (1992 – 2006) і “Кніжны летапіс Беларусі” (2007– па ц.ч.) за перыяд XX-XXI стст. створаца бібліятэка крыніц беларускіх эканамічных тэрмінаў. Бібліятэка крыніц беларускай эканамічнай тэрміналогіі налічвае слоўнікі (47), вучэбныя дапаможнікі і падручнікі (18), метадычныя указанні, праграмы і практыкумы (11).

Корпус беларускіх эканамічных тэрмінаў уяўляе іх пералік у алфавітным парадку. Спачатку падаецца тэрмін гіперонім, а далей прыводзяцца гіпонімы да адпаведнай тэрмінанадзінкі. На працягу XIX-XX стст. змянялася марфемная будова тэрмінаў, іх сінтаксічная характарыстыка, адбываліся працэсы сінанімізацыі і калькавання, змянялася семантыка і правапіс тэрмінаў, адны паняцці састарэлі, а на іх месцы з’явіліся новыя. Усе дадзеныя працэсы можна прасачыць у графах табліцы корпуса. На падставе аналізу корпуса тэрмінаў можна выявіць як колькасныя, так і якасныя змены, якія адбыліся ў беларускай эканамічнай тэрміналогіі. Корпус беларускіх эканамічных тэрмінаў можа быць запатрабаваны ў лексікаграфічнай практыцы: пры ўкладанні беларускіх эканамічных тэрміналагічных слоўнікаў, энцыклапедый, даведнікаў, пры ўдакладненні і ўніфікацыі значэнняў эканамічных тэрмінаў у слоўніках.

Фактычны матэрыял можа выкарыстоўвацца пры вывучэнні функцыянавання беларускай эканамічнай тэрміналогіі, шляхоў і ўмоў яе развіцця; пры даследаванні крытэрыяў вылучэння тэрмінаў са сферы функцыянавання, аналізе крыніц беларускай эканамічнай тэрміналогіі,

вывучэнні лексіка-семантычнага і структурна-сістэмнага аспектаў беларускай эканамічнай тэрмінасістэмы, адборы эканамічных тэрмінаў і стварэнні картатэкі; пры вырашэнні агульных пытанняў фарміравання і развіцця тэрміналагічнага фонду сучаснай беларускай літаратурнай мовы.

Корпус беларускіх эканамічных тэрмінаў знойдзе прымяненне ў выкладчыцкай практыцы: на лекцыях, семінарах і спецкурсах па сучаснай беларускай мове, прысвечаных сучаснай беларускай тэрміналогіі, а таксама пры выкладанні курса эканомікі на эканамічных факультэтах вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь і напісанні вучэбна-метадычных дапаможнікаў і матэрыялаў для выкладання ў ВНУ, пры напісанні курсавых і дыпломных работ; у сярэдняй школе – на ўроках па беларускай мове; пры стварэнні падручнікаў па беларускай мове і па эканоміцы.

1. Праконіна, В.У. Корпус беларускіх эканамічных тэрмінаў / В.У. Праконіна. – Мінск: Колорград, 2019. – 298 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ